

Prof. Ona Voverienė. LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠIMTMEČIO DIDIEJI.

Juozas Dingelis ir jo vadovaujama „Lietuvai pagražinti draugija“

Visos partijos mąsto sovietškai ta prasme, jog jų vadų ir kandidatų sąmonėje Lietuva – lietuvių tauta ir valstybė – jau neegzistuoja. Su Lietuvos išnykimu susitaikyta, politiniam sluoksniui net nebekyla mintis, kad gal dar yra prasmė ją išsaugoti ir gelbėti. Šį moralinį ir politinį paralyžių papildoma neįtikėtinas intelektualinis bejėgiškumas. Drįsčiau teigti, kad tokio moralinio pakrikimo ir intelektualinio sąstingio nebuvo net vėlyvuoju sovietmečiu, Leonido Brežnevo valdymo pabaigoje.

*Filosofas, prof. Vytautas Radžvilas
Vilniaus Forumo parengta „Rinkėjo atmintinė“, 2016*

2018 m. sausio 30 d. paties „Lietuvai pagražinti draugijos“ pirmininko Juozo Dingelio buvau pakviesta į eilinį, kaip Jis sakė, draugijos susibūrimą aptarti ir patikslinti jos veiklos metinių planų. Susibūrimo dalyvavo Panevėžio, Utenos, Joniškio, Veliuonos, Vilniaus, Kauno ir kitų Lietuvai pagražinti skyrių vadovai ir nariai. Renginį vedė Panevėžio skyriaus vadovo pavaduotoja p. Bronė Slapšienė ir jos kolegė. Abi pasipuošusios gražiais tautiniais aukštaitiškais drabužiais. Gražiai vedė, lietuviškai – su gražiomis lyriškomis eilėmis ir išminčių žodžiais, kad „Laikas žmogui yra duotas tam, kad jis gebėtų realizuoti savo tikslus“... Žinoma, jeigu tie tikslai kilnūs ir tarnaujantys visos tautos gerovei... Renginio pradžioje buvo parodytas dar vienas dokumentinis filmas iš Draugijos narių žygio „Dviračiais per visą Lietuvą“. Dokumentiniame filme išryškintos gražiausios Lietuvos gamtos vietos, rodos, kad tokios gražios žalios gamtos, kaip turime mes, daugiau nėra visame pasaulyje. Tokių gražių paminklų, prie kurių sustodavo dviratininkai irgi nedaug terasi. Gal tik lietuvių širdžiai jie taip brangūs, mūsų akims tokie gražūs? Kas žino? Šiaip ar taip tokių talentingai sukurtų dokumentinių kino filmų, kokius toje dviračių kelionėje sukūrė panevėžietis Steponas Kubeckas, niekada iki šiol nesu mačiusi. Tauta dar gyva! Kol gyvas jos kūrybinis genijus. Ir nors takoskyra tarp Lietuvos valdžios ir tautos, kaip rašo filosofas prof. Vytautas Radžvilas, kasmet vis labiau gilėja, kol yra tokios visuomeninės organizacijos, kaip Lietuvos Laisvės kovotojų sąjunga, Tėvynės pažinimo draugija, Lietuvai pagražinti draugija, Lietuvos moterų lyga ir pavieniai jaunosios kartos kūrėjai – tautotyrininkai: Marius Kundrotas, Vytautas Sinica, Gintaras Karosas, Vytautas Keršanskis, Linas Kojala ir kt – to intelektualinio bejėgiškumo nematau. Tauta bunda ir jau... keliasi. Rašomos monografijos, tautotyrinės studijos, konferencijose ir siauruose bendraminčių būreliuose diskutuojamos politinės temos, tautinės valstybės atkūrimo problemos. Tik politikai, esantys to valdžioje, aukštose jos Olimpuose nežino apie tai... ir nenori žinoti...

Juozas Dingelis, Lietuvai pagražinti pirmininkas (toliau LPD), pasveikinęs visus į renginį susirinkusius Draugijos narius savo pranešime priminė Lietuvai pagražinti draugijos istorijos svarbiausius faktus ir įvykius, šviesiausius žmones, tarp jų ir Draugijos garbės narius – mons. K. Vasiliauską, poetą Justiną Marcinkevičių, antiglobalistą publicistą Vilių Bražėną ir kitus, paakino sekti jų pavyzdžiu ir likti ištikimiems jų idealams. Kai kuriuos jau pavyko realizuoti Draugijos veikloje.

Lietuvai pagražinti draugija buvo įkurta 1921 m. balandžio 27 d. tuometinių Lietuvos šviesuolių - P. Matulionio, J. Tumo-Vaižganto, T. Ivanausko, S. Šilingo ir Liudo Vailionio - iniciatyva. Pirmasis LPD posėdis įvyko Kaune, kur buvo nutarta, kad šalia kitų uždavinių – paminklų Lietuvos deimaniukams statydinimo, apleistų teritorijų tvarkymo, medžių sodinimo, paukščių globos, ekskursijų po kraštą organizavimo ir t.t. svarbiausias Draugijos uždavinys – ugdyti Tautoje idealizmą, pakylėti žmogaus dvasios sparnus. Draugijos surinktomis lėšomis pastatydinta 30 paminklų, sutvarkytas Gedimino kalnas Veliuonoje, Birutės kalnas Palangoje, dr. Jono Basanavičiaus parkas Kaune, pradėti rinkti eksponatai Lietuvos aviacijos muziejui, rūpintis mažų miestelių aikščių, skverų, mokyklų darželių, kapinių priežiūra, 1937 metais parengtas ir išleistas almanachas, skirtas Vytautui Didžiajam. Draugijos nariai lankė mokyklas, skaitė moksleiviams ir gimnazistams paskaitas, siekė įdiegti jaunimui meilę gamtai, žmogui, tėvynei, išmokti šias Lietuvos vertybes saugoti ir gerbti, jausti pareigą jas ginti. 1990 metais Lietuvai atgavus nepriklausomybę, visuomenės veikėjos B. Federavičienės, prof. Angelės Vyšniauskaitės, bei kun. mons K. Vasiliausko iniciatyva LPD buvo atkurta 1995 metų birželio mėnesį. Jos valdybos pirmininku buvo išrinktas girininkas Juozas Dingelis. LPD įsipareigojo rūpintis aplinkosauga, gamtos kultūrinių paminklų tvarkymu ir apsauga, visuomenės ekologiniu švietimu, sodybų gyvenviečių aplinkos priežiūra (gražiausios sodybos konkursų rengimu), istorinių datų minėjimu ir t.t.

Švenčiant Lietuvai pagražinti draugijos 90-metį paaiškėjo, kad 1930 metais tuometinė LPD Vytauto Didžiojo 500-jų gimimo metinių proga organizavo paminklų pastatydinimą Vytautui Didžiajam daugelyje miestelių ir jų pagerbimą žymiausių Lietuvos žmonių, tarp jų ir paties prezidento Antano Smetonos žygiu per visą Lietuvą.

Tose eitynėse kun. kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto iniciatyba buvo nešamas Vytauto Didžiojo paveikslas, kalbama apie Lietuvos viduramžių istoriją, jos karžygius ir sukurtą literatūrą apie juos, auginami tautiškumo ir patriotizmo daigai, kalbama apie jaunos Lietuvos valstybės laimėjimus ir brėžiama viltinga Lietuvos ateities vizija. 2011 m. balandžio 30 d. atkurtoji LPD, savo istorijos 90-metį pažymėjo ažuoliukų Kauno Ažuolyno parke sodinimu. Pasodinti 9 ažuoliukai, skirti Lietuvai pagražinti draugijos narių, aktyviai dalyvavusių visuomeninėje Lietuvos ir Draugijos veikloje atminimui: garsiam prieškario miškininkui ir LPD kūrėjui Povilui Matulioniui, Lietuvos valstybės Tarybos pirmininkui Stasiui Šilingui, mokslininkui gamtininkui prof. Tadiui Ivanauskui, buvusiam Draugijos valdybos pirmininkui gen. Vladui Nagevičiui, pulk Vladui Brazilevičiui, kun. kanaun. Juozui Tumui Vaižgantui, kun. mons. Kazimierui Vasiliauskui, Lietuvos poetų karaliui ir Draugijos garbės nariui Justinui Marcinkevičiui, publicistui antiglobalistui Viliui Bražėnui. Minėjime buvo pateikta ataskaita apie tai, kas padaryta nuo draugijos atkūrimo pradžios, brėžiama veiklos perspektyva iki Draugijos 100-jų metinių, kurios jau visiškai nebe už kalnų. Istorijai išliko akad. Romualdo Grigo straipsnis "Kam skambina Lietuvai pagražinti draugijos varpai..." su išsamiu tos jubiliejinės šventės aprašymu ir ažuolų sodinimo šventės dalyvių fotonuotrauka Kauno Ažuolynė (Lietuvos žinios. – 2011, geg. 13, p. 14). Svarbiausiu šių metų Draugijos renginiu Juozas Dingelis įvardijo susitikimus 2018 m. liepos 2-4 dienomis su savo kraštiečiais, atvykusiais iš viso pasaulio į Lietuvą paminėti Lietuvos Respublikos šimtmečio ir dalyvauti respublikinėje Dainų šventėje, ir liepos 5 d. vyksiantį tėvynainių iš viso pasaulio suvažiavimą Vilniuje. Tai labai atsakingas renginys, kuriam jau reikia pradėti rimtai ruoštis ŠIANDIEN.

Savo kalboje prof. Ona Voverienė, pasveikinusi visus susirinkusius su artėjančiu Lietuvos Respublikos šimtmečiu, pažymėjo, kad tas šimtmetis Lietuvoje buvo žymus savo trimis svarbiausiais Tautos istorijai ženklais, žyminčiais skirtingas epochas ir jas įvardijančiais žodžiais: „tautinio apsisprendimo“, „rezistencijos“ ir „atminties“. Pirmasis pasaulinis karas suponavo tautinio apsisprendimo epochą, pažymėtą 1918 m. vasario 16-osios Lietuvos nepriklausomybės Akto ir tautinės Lietuvos valstybės atkūrimo Akto, antrasis – pokario ginkluoto ir neginkluoto pilietinio pasipriešinimo okupantui, ir trečiąją, jau antrąkart atgavus Lietuvai nepriklausomybę „atminties“ vardu, kai buvo pagerbiamos visos Lietuvos didvyrių, žuvusių už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę aukos. Lietuvai pagražinti draugija, įsikūrusi „tautinio apsisprendimo“ epochoje, atkūrus Lietuvos Respubliką (1918-1940), pritolusi sovietinės okupacijos metais, nenorėdama dirbti okupantams, antrą kartą atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1990 metais, kurį laiką vykdžiusi prieškario LPD programą, šiandien gyvena ir dirba dviejų epochų: tautinio apsisprendimo“ ir „rezistencijos“ sandūroje. Tautiškai apsisprendusi, kad šiame nepakartojamai gražiame žemės kampelyje prie Baltijos – buvo, yra ir turi būti nenutautėjusi Lietuva, galinga savo valstybingumo istorija, kuria galime pagrįstai didžiutis, LPD nepabūgo tapti ir rezistencine organizacija, ginančia ir puoselėjančia tautiškumą ir lietuvybę mūsų šalyje nuo sparčiai federalistų forsuojamo Lietuvos įtraukimo į ES technokratų kurstomo tautų sunaikinimo katilo. Aukštai įvertinusi visą Lietuvai pagražinti draugijos veiklą, ji LPD žygį per Lietuvą dviračiais palygino su 1930 metų eitynėmis su Vytauto Didžiojo portretu, nes, kaip ir tada, taip ir mūsų laikais abu įvykiai tapo lygiaverčiais, ugdant Lietuvos žmonių tautinę ir pilietinę savimonę ir pareigą savo tėvynei.. Tai vienas didžiausių žygdarbių naujausioje Lietuvos istorijoje, dokumentuotas net keliais dokumentiniais filmais. Palinkėjo LPD nariams, Bernardo Brazdžionio žodžiais tariant, „niekada neišklysti iš šito tako“.

Renginyje kalbėjo akad. R.Grigas, pasidžiaugęs, kad gimsta ir greitai pasirodys knygynuose jo naujoji knyga „Piliakalnių šviesa“, savotiškai paantrinęs prof. Vytautui Radžvilui, kad mūsų valdžia pernelyg keliaklupsčiauja prieš svetimųjų keliamus įvairiausius vėjus, tarp jų ir ES federalizmo. Kalbėjusi „XXVII knygos mėgėjų draugijos“ pirmininkė Dalia Poškienė supažindino su tos Draugijos veikla, jos išleistu tos Draugijos naujuoju metraščiu, palinkėjo LPD nariams veiklių ir sėkmingų metų. Poetas Jonas Šėla (adv. Jonas Ivoška) padeklamavo savo naująsias liūdnas eiles apie mūsų tautiečių masinę emigraciją ieškoti pasaulyje eldoradų (beveik visas milijonas išvykusiųjų), apgailestavo, kad tos bėdos Lietuvoje nemato sėdintieji aukštuose valdžios Olimpuose ir padarė išvadą, „jeigu neatsiras VALIA, šansų išlikti Lietuvai nebeliks“. Su giliu liūdesiu savo kalbą Poetas baigė žodžiais: „Lietuva, Lietuva / čia pritrūko tiesos“. Renginyje kalbėjo veikli LPD narė iš Daugėliško p. Žemaitienė, Joniško skyriaus LPD vadovė Vida Pelenienė, Lietuvos kariuomenę remiančiųjų visuomeninių organizacijų koordinatorius, vienas iš žymiausių dabartinės Lietuvos kariuomenės kūrėjas Antanas Burokas, kiti svečiai.

Renginyje panevėžiečių delagacija buvo pati didžiausia. Tą dieną, ko gero, ir pavadinti būtų galima Panevėžio LPD diena Vilniuje. Kaip jau minėjau, moderavo renginį LPD Panevėžio skyriaus sekretorė p. Bronė Slapšienė ir jos kolegė. Skyriaus vedėjas p. Vidmantas Kartanas dėl objektyvių priežasčių atvykti negalėjo. Lankiausi Panevėžio skyriuje ir mačiau, kaip šio skyriaus žmonės darniai ir pasiaukojančiai dirba, puoselėdami lietuvybę. Skyriaus vedėjo p. Vidmanto Kartano pastangomis nuostabiai gražiai ir skoningai įrengta jų būstinė „Vidmavita“; joje nuo 2014 metų panevėžiečių lietuviškos dvasios sparnus augina ir stiprina ansamblis „Pušėlė“, kurio koncertų repertuaras didelė atgaiva lietuvių širdžiai. Nebijo panevėžiečiai eiti prieš valdžios keliaklupsčiavimo svetimiesiems srovę. Man susidarė įspūdis, kad, kaip tik čia, o ne Savivaldybėje, plaka viso Panevėžio širdis. Tvirtai auga ir šakojasi tos organizacijos atsodintas „Aušros“ garbei Nepriklausomybės aikštėje medis. Pavasarį, nušvitus saulei, sužaliuos 20 ažuoliukų giraitė, Panevėžio LPD pasodinta Lietuvos Respublikos šimtmečio garbei. Žygyje „Dviračiais per Lietuvą“ pati gausiausia dviratininkų komanda buvo panevėžiečiai. Renginyje Vilniuje panevėžiečiai, nebijodami, kad kas nors pavilios, parodė savo naujai sumedžiotąjį deimančiuką – talentingą floristą Gintautą Šimkų, užėmusį konkuse pirmąją vietą Respublikoje tarp gėlininkų,

puošiančių savo kūriniais nuobodžius miestų daugiabučius ir, kaip parodė jo sukurtas dokumentinis filmas, padarančius juos karališkais būstais, kuriuose būtų ne tik gražu, bet ir miela gyventi. Žiūrėdama į tą filmą ir juo grožėdamasi, galvojau – kaip panevėžiečiai nebijo tokio deimantuko prarasti – į užsienius? Į kitus miestus? Tyliai, bet tvirtai antrasis mano aš (esu Dvynys), pakuždėjo“; „Nebijo todėl, nes čia, šioje organizacijoje „kalama“ žmogaus gyvenimo prasmė: p. Vidmantui Kartanai ir Bronytei... kažkaip pavyksta... slėnių, buitės žmonės... išvesti „į kalnus“, padaryti juos prasmingos būties žmonėmis, nuoširdžiai tarnaujančiais savo Tautos ir savo Valstybės labui. Ir žmonės tą puikiai supranta.

Prasmingas ir gražus renginys buvo vainikuotas visiems renginio dalyviams sustojus ratu ir susikibus rankomis LPD garbės nario a.a. Justino Marcinkevičiaus eilėraščių-daina, pagerbiant jo atmintį... Ir įvykiu iš senųjų lietuvių pasakos „Dvylika brolių juodvarniais skraidžiusių“: vidury žiemos, sausio 30 dieną, renginio salė pakvipo tikrų tikriausiomis žemuogėmis... Tai uteniškė LPD narė savo rankelėmis sukūrė tą stebuklą – renginio dalyvius pavaišino žemuogėmis iš Utenos miškelių...

2018-02-05